

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP.

A szerkesztésért felelős:
ÖZV. DR. KISS PÁLNÉ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDEKEN:
Egész évre 14 korona. Negyed évre 3 kor. 50
Fél évre 7 " Egy hónapra 1 " 20

A második karácsony

M a k ó, dec. 24.

A párisi kongresszuson a francia szocialisták egy olyan határozati javaslatot fogadtak el, amely azok számára, akik ez előtt a világháború előtt vakon és rendületlenül hittek az internacionáléban, de aztán sokat kellett csalódnok, végre egy kedves és sokatmondó „kriszkindi”. Kimondták, — egy mindeideig még ellenőrizhetetlen és megerősítésre váró párisi jelentés szerint — hogy a német szocialisták egy frakciójával felveszik az összeköttetést. Édes, gyönyörűsége karácsonyi álom! ha minden hozzágondolás, politikai kommentálás nélkül ezt a hírt ilyen csupasz, egyszerű formában elhiszük. És mért ne álmoznánk, mért ne révednének el szemünk a hír hallatára a jövőbe, amelyben ez a kis bizonytalan származású hírcske a karácsonyi gyertyák békés fényével belevilágít? Mért ne kérdezhettük, hogy az emberek közeledése, a békés megértés, a fégyverzej elhárítása mikor kezdődik már? Mért ne higyük, hogy a francia és német szocialisták — úgy látszik — kis töredékének ez a szocializmus talajából, alaptanából eredő akciója lassankint megnő, általános lesz és a célhoz vezet? Mért ne tagadjuk, hogy mindnyájan, akik ebben a háborúban vagyunk, vértünk-

kel és boldogságunkkal érdekelve vagyunk, szolidaritást érzünk a francia és német szocialistáknak ezzel az epizóduszerű mozgalmával? Mért tagadjuk le, hogy valamilyen ilyen szocialisták vagyunk, akik a békés uton való közeledést és megértést akarjuk, hogy mindnyájan hívei vagyunk annak a szocializmusnak, amely nem politika, hanem filozófiai tanítás? És mért ne adjunk hangot ezeknek a belső, igaz és emberi érzéseknek éppen karácsony ünnepén? Hiszen a szocializmusnak, mint filozófiai rendszernek, nem mint gyakorlati politikának, mely a napi események sdrába kerülve sokat vesz el egyetemesen emberi, Krisztusi szépségeiből, glóriájából, a legigazibb ünnepe, nem a vörös május elseje, hanem a karácsony. Belepódozik, besurran még a legridegebb szívbe is a magasztos, templomi békének az embert Emberré formáló krisztusi szeretetnek érzése.

A jelképes karácsonyfa esengettyűs, vassárnap családi atmoszférájába kerülünk mindannyian. És ezalatt a karácsonyfa alatt, akár az uthonmaradottak körében, akár a mi országunk határain messze túl rengeteg hosszú vonalban végighúzódtó fronton harcoló, farkas szemű néző katonáink körében gyútnak is ki a gyertyái, mindannyian, szövetségesek és ellenség egy közös, egyetemes érésben ölekezünk össze: a béke

vágyban. A háború hosszu, 17 hónapja tartó tombolása után, a második háborús karácsony napján, mint a hadviselő felek közös óhaját megállapíthatjuk: az általános béke vagy a t.

És mégis, milyen messzeállónak, milyen elérhetetlennek látjuk ennek a közös, szent karácsonyi vágyunk teljesedését: a békét! Távolinak látjuk, ha eszünkbe jut a tavalyi, szomorú, kétségbeesésünktől terhes karácsony, amikor magyar földön állott a diadaltól mámoros orosz hadsereg előzónlással, elpusztítással fenyegetve a mi drága magyar hazánkat, amikor még nem tudtuk felocsudni a háború első súlyos megpróbáltatásának, az első szerbiai hadjárat sikertelenségének hatása alól. Távolinak kell látnunk most a békét, ha eszünkbe jut, hogy tavaly ilyenkor, bár kulturált emberi lelkünk óhajtotta a békét, magyar hazaszeretetünk, nemzeti büszkeségünk, szent hiúságunk tiltakozott ellene és a harcot kívántuk, azt a harcot, mely ziveri az elleneséget az országból, megbosszulja a királygyilkosok bűnös aspirációit.

Ezt a harcot az elmúlt év alatt becsülettel, hősiességgel végigharcoltuk, legközelebbi céljainkat immár elértük. Hatalmas szövetségeseinkkel együtt az orosz kolosszust megbénítottuk, hosszu ideig támadásra képtelenné tettük.

Szerbia nincs már, csapataink az országából kihajszolt Petár másik sötétlelkű balkáni szövetségesének országában állnak. A Dardanellák felszaba úttak, Macedóniából az angol-francia sereget kiűzték. Győzelem, siker a mi oldalunkon. Eltenségeink oldalán a kudarc, a kétségbeesés.

Most nekik van olyan karácsonyuk, mint nekünk volt tavaly. És ha a karácsonyi békevágy eltenségeink lelkét fogva is tartja, lehet e, szabad e a tárgyilagosság határain belül azt feltételeznünk róluk, hogy a mostani helyzetben köthető béke ellen, bár emberi, keresztény lelkük óhajta is azt, hazaszeretetük, nemzeti büszkeségük, nemzeti és nagyhatalmi hiúságuk ne tiltakozzék? Ok is folytatni akarják és fogják a harcot a siker reményében!

Ezért távoli még a béke, noha a békevágy közös és egyetemes. Tartani fog még a véráldozat mindaddig, míg eltenségeinket meg nem győztük arról, hogy a végleges győzelem, siker a mi oldalunkra állott. És éppen ennek a meggyőződésnek egyik halvány, de rövidesen mind istenzivőbbé váló jelét látjuk abban, hogy a francia szocialisták helyre akarják állítani német elvtársaik egy részével az összeköttetést. Ez pedig siker, egy lépés a béke felé, mely a jövő karácsonyát szebbé, boldogabbá fogja a mainál tenni. (pz)

Vártunk

Vártunk. Fenséges, néma vált a [esend.
S lelkek égtek szennytelen fehérbe;
A bün aludt; de az égi jóság
Szent templomát szűzek koszorúzták.
Es a várva várt szentséges béke
Egy drága lénybenekünk megjelent

Eletünk megváltott, büntelen lett.
Egi szóval telve szívünk, akunk.
De a sátán rút lelke nem pihen:
Aratásra vet most is szüntelen,
Pedig mi a nagy királyra vártunk.
... s a jövendőlt idő betellett...

Vártunk ... Eljöttél ... Hozzád zeng [szavunk
Hitünk világos, bús Isten fia:
Pusztul az élet, özönlik a vér,
Néped a gyászok országába tér,
— Dicső harcokban el ke l hullnia —
Ha meg nem hallod árva sóhajunk!

Sugaras szived tárva nyitva áll.
Fehér kezdeddel megsimogatod
Néped homlokát, büszkén vérezőt
Magadhoz veszed a sok szenvedőt;
S míg a didergőt betakargatod,
Szélid szavadra hallgat a halál.

... Vártunk ... Eljöttél ... Hozzád [zeng szavunk:
Gyógyítsd meg, enyhítsd gyótró bá-
[natunk! ...
N A J Y I L O N K A.

Karácsony

Csaknem két ezer éve már, hogy a földre szállott ama mennyi világosság, mely lelki napja lett „ama sötétségben ülőknek”. Alájt emberi testet öltve az, ki a bűnből való Megváltója s az emberiség örök békességének hirdetője volt, kinek ister evangélioma ma is zeng a ft minden népének.

A világ arcuata egy csapásra megváltozott. Az emberszeretet nemes művei vetekedtek egymással hatékonyaságban. A keresztény kultúra mindenütt bontogatta hatalmas szárnyait s behatolt kunyhóba és palotába. A jótékonyaság forrásai megnyíltak a szívekben; sok szegények könnye felszáradott és talált vigasztalást abban a lelki erőben, mely a mások boldogságában érezte örömet.

Hajh! de az idők folyamán súlyos tévedésbe esett az ember. A messiási uralom és győzelem csak időleges volt, mert a Krisztus ellen, ki minden fenségesnek, lelki jónak forrása volt: nemzetek, fejedelmek támadtak föl, kik a Krisztus vallásának jótékony bilincseit, letördeelni törekednek

ma is. Mintha ezt a szomorú eseményt jelenítené meg a zsoltár, (Zsolt. II.) mert ma már nemcsak egyes népek csatája dul, hanem e sok anyagi és lelki veszteségekkel folyó világháború a közművelődés és evangélium ellen vonja ki szabályját. s pedig nemcsak azért mert pogányok is harcolnak ellenségeink sorában, de a keresztény ellenség politikája és harcmódsza is pogányra lett. És akkor, mikor az orgyilkosok cimborái esalárd, alattomos eszközökkel dolgoznak, — támadó háborúkat „szabadságharc”-nak hirdetik.

A békesség fejedelme így szólt: „a véres és égő áldozatokban nem gyönyörködik az Ur!” Szent Isten! hol vagyunk ma ez evangélium igazságának betöltéséről? Mikor véres és égő áldozattól párolog a számtalan csatatér. Nemcsak oltárok vannak felégetve, romba dőlve, hanem falvak, városok és országok is, melyeknek hazátlan ná lett népe koldusmódra ténferog a kietlen klíma kegyetlen ostortától verdesve. És van önérebben bizakodó hatalom, mely fenn hirdeti, hogy ez Istent dicséretül áldozat s a keresztény kultúra védelme! Gondolkozunk

csak ezek felett s tegyük bizonyosságot arról, hogy mily massan áll a régi pogány kor és eszméje, a mai idők némely vérező fejedelmei fölött. Ma elvert népek és országok gyászolják a keresztény kultúra védelmét. Bizony bizony menthetőbbek Isten előtt a régi, felekezeti kegyetlenkedések, mint e háborús világ örületes borzalmai!

Vajon, ha ma jelenék meg közöttünk testben az igazság és békesség fejedelme, — mit szólna mindezekre? Ismét könnyekre fakadna, mint mikor Jeruzsálem romlására gondolt s minden erejét a bün s világ megmentésére szentelné.

És a hívők látják is lelki szemeikkel az ő születésének dicsőségét. Hiszen egy jobb kor eljövételében, az igazság feltétlen győzelmében.

De hogy ez beteljesedjék: szükség van rendíthetetlen hitre és szánalom nélküli áldozatokra. Ezek nélkül nincs kilátás a győzelemre. És saját életünk esnek is áldozatul: sokkal nagyobb az a dicsőség, mely ránk sugároz e viszontagságos s emberirtő háborúság zűrzavara és nyomorúságainak sötét világától, — mint azt

mi mérlegelni tudánk.

Atértve azért a Krisztus születésének isteni áldását, re remegjen szívünk a véres áldozatok látásán. A türelem égi virága illatozzék lelkünkben az igazság dalmas napjái, mely hitünk szerint bizonytalanságot elűz. Mert az Isten igazságának nem az kell, hogy a háború befejezése után népek igazságnak le, országok, jogok, jogos birtoklásról beszéljünk meg és az erőszak kiesik diadala új háborút csíriit h n egésze el, ha nem az, hogy a békeesség fejedelmének mennyei evangéliuma, igazsága, szavainak vigasztaló ereje és mindenek felett álló lelki műveltsége jusson diadalra, hogy a véres áldozatok után újra legyen a dicsőség menyben az Istennek, a földön békeesség, és az emberek közt jókat.

Nagy Károly.

A makói Vörös Kereszt Kórház

Eddigi működéséről

Makó, dec. 24.

Amikor ma a helybeli sebesült kórházak karácsonyi ünnepélyén mint vendégek mi is résztvettünk és éreztük annak az edződő, áldozatkész, emberi szeretetnek melegét, mely fészta családiaságot, sok szenvedést és nélkülözést felejtető figyelmet sugároz ki a karácsonyfa alatt összegyűlt sebesült hősök közé, érdeklődéssel fordulunk a makói Vörös kereszt kórház vezetőjéhez, Návay Arankához azzal a kérdéssel, hogy a kórházak eddigi működéséről, tapasztalatairól, megfigyeléseiről mondjon el valamit.

A makói Vöröskereszt kórház 1914. aug. 29-én kezdte meg működését és mint makói Vöröskereszt Dmke kórház 1915 február 28-ig működött. A tavalyi karácsony — emlékszünk rá mindörökké — szomorú, rettegésben átélt karácsony volt. Az előtörtént orosz milliók elől ki kellett üríteniük Galiciát, de ki kellett üríteniük az északmagyarországi sebesült kórházakat is. A sebesülteket az ország közepén, déli és délnyugati részén újonnan szervezett kórházakban kellett elhelyezni. Ekkor létesültek a Városi tartalékkórházak a Szegedi-úti állami iskolában és a polgári leányiskolában 200 beteg számára. Minthogy a makói kórházak abban az időben legnagyobb részben a déli harc erről kapták betegállományukat, a szerbiai visszavonulás után néhány héttel, január vége felé a városi kórházak kiürültek és működésük március 15-ig felfüggesztett. Március 15-én 60 sebesülttel, miután március 1-én a Dmke is feloszlott, újra megnyitottak a szegedi-úti kórházak, mint városi tartalékkórházak. Ezeket augusztus elsején vette át a Vöröskereszt Egyesület.

A Vöröskereszt kórházaiban ápolott sebesült katonák legnagyobb része magyar volt, de voltak olyan időszakok, amikor a katonák többsége más nemzetiségű volt: csehek, németek és horvátok. A kórházak könyveinek tanúsága szerint az eddig ápolott sebesültek száma összesen 1480. A legelső sebesültek a pesti 32. és a somo-

gyi híres 44. gyalogezredből való hős, magyar fiúk voltak. Telve lelkesedéssel, harciképpel, bátrak a szenvedések elviselésében, az operációk közben, a súlyosabb sebek kötözésénél jászót a magyar katonától nem hallottak az orvosok és a kórház szorgalmas, ügybuzgó ápolónói, ez ismeretlen volt mindaddig, míg magyarok voltak a kórház betegei. Aztán jöttek a 92. cseh német ezred katonái, csendes, érzékeny emberek voltak, hálások mint a többiek mind. Ezek közt, mint kuriozumot lehet megállapítani, a legtöbbnek gyönyörű írása volt, ami csak azt igazolja — amit már ugyanis tudunk — hogy a cseh elemi oktatás mintaszerű, a csehek között van a legkevesebb analfabéta. A horvát katonák egyszerű emberek, egyenesek, őszinték, nagyon összefértek és barátkoztak a magyarokkal.

A könnyebb betegek szórakoztatásáról, műveléséről, vallási érdekeik ébrentartásáról is gondoskodott a vezetőség. Amíg a Dmkeben voltak, külön természet rendeztek be az istentiszteletek tartására, melyeken legnagyobb buzgalommal és hivatásuk magaslatán állva vettek részt a lelkesek közöttük Boros János g. kat. esperes, Bereczky László ref. lelkész és Junger Gyula r. kat. segédlelkész. Tartanak a katonák számára Uránia előadásokat, látogatják a mozi, olvasnak könyveket stb. A szeretet, a gondos ápolás mind nben felejtető igyekszik a sebesültekkel a szenvedést, az áldozatot, melyet mindnyájunk házáért, mi éreztünk hoztak.

A sebek, melyek gyógyításában, ápolásában a kórházak eddigi orvosai, Szűsz Ferenc, Hubert Mihály, Paku Imre doktorokon kívül az önkéntes ápolók sok dkezték, legnagyobb részt könnyűek voltak. Csak a múlt év decemberében kapott a kórház súlyosabb sebesülteket, kik leginkább dum dum vagy komitási goyótól sebesült meg. A legérdekesebb operációk egyikét dr. Szűsz Ferenc végezte János Mihály bánhegyesi katonán, akinek karcsonyjából kiölt csontrészt kellett pótolni úgy, hogy a szabad csontrészeket fémvarrattal varrta össze. A kar ugyan megrövidült, de teljesen használható. Hiszen felépülése óta már kaszált is vele.

A legmelegebb hangon, a legnagyobb diosérral hangján lehet csak megemlékeznünk mindazokról, akik ennek a kórháznak vezetésében, fenntartásában, irányításában résztvesznek és pedig első sorban Návay Arankáról, aki emberfeletti munkát végezve a lelke, a büszkesége a makói Vöröskereszt kórháznak.

Kettős lófogatu járművek bejelentése. Makó városi katonai ügyosztálya a következő felhívást teszi közzé: Felhívunk mindazok kiknek birtokában kettős lófogatra berendezett járművek vannak, hogy járműveiket — ö nélkül — Makó városi katonai ügyosztályánál az eladási ár bemondata mellett a folyó évi december hó 31-ig okvetlen jelentésk be, annyiál is inkább, mert ellen esetben a benem jelentett járművek, a hadiszolgálati törvény értelmében fognak requirálni. A járművek később meghatározandó időben tartandó vásáron a katonai biztatár által készpénz fizetés ellenében megvásároltának.

Tanítók és gyermekek a háboruban

Karácsonyi gyűjtések Csanádmegyében

Makó, dec. 24.

A német nép fegyverzettségét, rendszerét, szorgalmát, becsületes munkaszeretét, a közjó iránti fejlett érzékét, állami és társadalmi szerveztségét csak akkor tudjuk a'apjában megérteni, ha nem felejtjük el, — amit ellenségei a német jellem karikozására használnak fel — hogy Németország a „Schulmeisterek“, iskolamesterek országa. A német iskolamesterek nemzeti szellemben vezetett nevelési munkájuk eredménye a német jellem minden velejárójával együtt, az a német karakter, amely most a világtörténelem legheroikusabb és leggyőzedelmesebb háborúját viseli. Ezalatt a háború alatt léptenyomon olvashattuk, hogy a társadalomnak front mögötti munkájából milyen jelentékeny részt kért magának a német iskola.

De a környezetnek megfelelő módosításával, az anyagi tehetség fokához képest a magyar tanítók kar annak dacára, hogy nemzetnevelő munkájának elismerése a magyar társadalom részéről nem olyan általános nem olyan spontán, mint a németé, szintén határozottan és feladatának tetőpontján állva járult hozzá a front mögötti hadviselés sikeréhez. Nem lehet célunk ennek a lapnak hátsó részén az egész magyar tanítói testület derék áldozatkészességét számokban bemutatni, de annál szívesebben megteszük, hogy azokról az akciókról, melyekben a második háború tanév megnyitása óta a csanádmegyei tanítók és növendékeik résztvettek, röviden megemlékezzünk.

Legelső sorban arról a példát és eredményes ügybuzgalomról kell szólnunk, mellyel Csanádvármegye területén a községekben a harmadik hadikölesönjegyzés érdekében fáradozott a megyei tanítószág. Napról napra kora délutántól estig bejárták a községek házaikat, a lakosságot a hadikölesön fogalmával a kötvényeknek, értékpapiroknak előnyös kamatozásával, a jegyzés feltételeivel és módjaival ismertették meg, Fárada hatatlanul buzgolkodtak, agitáltak, a maguk szerény fillérével is hozzájárultak ahhoz, hogy a harmadik hadikölesönjegyzés Csanádmegyében a két első kölesön együttes összegét tetemesen felülmutta. Csanádmegye közigazgatási bizottsági ülésén a vármegye h. tanfelügyelőjének hívi jelentése erről nagyon elismerően, méltó dicsőréttel emlékezett meg különösen kiemelve a következő községek tanítói testületeinek érdemeit: Kevermes, Reformátuskövesház, Kunágota és Tornyá.

Ami bennünket ma érdekkel, az a gyűjtés, melynek célja volt egyfelől a katonák karácsonyi ünnepét melegebbé tenni, másfelől a hadbavonultak szegény gyermekeit ruhával, cipővel mintegy karácsonyi ajándékképpen ellátni. Ezekben a karácsonyi gyűjtésekben kiváló és kezdeményező szerepet jutott Csanádvármegye alispánjának, Hervay Istvánnak, akinek közreműködésével

mindenütt találkozunk, ahol a jó szív és a humanizmus jelszavával indul meg egy mozgalom és Miksaák Mártonnak, Csanádmegye h. tanfelügyelőjének, aki ezekben a rendkívüli időkben minden tetével csak azt bizonyította be, hogy megyénkben a tanfelügyelő néhez tisztét egy disztingált, nemes gondolkozású, kiűnően adminisztráló férfi tölti be. Az alispán iniciatívájára a tanfelügyelőség részén a társadalom, a Hadsegélyző hivatal, a megye Makó város és más magánosok adakozásából egy igen jelentékeny összeg gyűlt egybe, melyből eddig már mintegy 140 szegénysorsu gyermeket láttak el egy-egy pár cipővel.

Az összegből még körülbelül 50 gyermek juthat cipőhöz. Ennek az akciónak folytatásaképpen januárban megnyílik egy Napközi Otthon, ahol különösen a hadbavonultaknak egészen szegénysorsu gyermekei fognak élelemben részesülni.

A vármegyei tanítószág a tanfelügyelő felhívására a tanulóknak belevonásával gyűjtést rendszert a katonák karácsonyára. Az elemi iskoláknak és óvodáknak összes gyűjtése 4377 K 70 fillér volt. Ha ehhez hozzászámítjuk a körülbelül ugyanakkora összeget, melyet erre a célra a makói áll. főgimnázium tanulói gyűjtöttek, mondhatjuk, hogy csaknem 5000 koronával járultak hozzá tanítók és tanulók ahhoz, hogy harcoló testvéreik, apáik is érezzék a karácsonyi szeretetet sugárzó melegét.

Mi is büszkéek lehetünk az „iskolamestereinkre“!

Karácsonyest a kórházakban

Makó, dec. 24.

A makói sebesültkórházakban ma este felgyújtották a karácsonyfákat. A pazarul feldiszített fak gyertyafénye a jövő békéjének reményét élesztette a szívekben. Sebesült hőseink vitésége szerelte nekünk az idei karácsonyabb karácsonyt, amely után méltán várhatjuk a legszebb karácsonyi ünnepet: a békét. Kayser Lajos prépost plébánosnak a katolikus körben mondott szavai szerint, a kórházak vezetősége igyekezett elfeledtetni azt a fájdalmat, melyet érezniök kell, amikor távoli családunktól ünneplik meg a béke és szeretet ünnepeit. A makói társadalom együttérzett velük, mert szeretetadományokkal igazán elhalmozta őket.

A Vöröskereszt kórházban Jurioskay Aurél főhadnagy — kórházparancsnok szavai vezették be az ünnepélyt, melyben a katonák nevében köszönetet mondott a vezetőség fáradozásának, azután trombitaszóval imához vezényelte a katonákat. A karácsonyfa ünnepélyt magas nivóju művészi estté emelték Loránt Manóné magával ragadó áhitattal előadott művészi dalai, Goltner Lajosnak és és Istók Barnabásnak harmónium és hegedűjátéka, továbbá Návay Hanna szavalata.

A Vöröskereszt kórházban a sebesültek Návay Aranka főnöknét szép csokorral lepték meg, a katonák dohányon, cigarettán kívül egy-egy hadi gyűrűt, kalá-

esot, sok apró édességet kaptak. A katolikus kör Vöröskereszt tartalék-kórházában minden katonára egy cigarettatárcát, szipkát, zsebkést, öngyújtó készüléket és egy a kör monogramjával ellátott zsebkendőt, sok ennivaló apróságot kapott.

A karácsonyfa ünnepélyeken jelen voltak Hervay István alispán, Kayser Lajos prébost plébános, Juricskay Aurél főhadnagy, a kórházak vezetőségei és nagyszámú közönség.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Naptár. December 25. Szombat. Róm. kath. és Protest. Nagy kar. Görög-orosz dec. 12. Szpiridion. Nap kel 7 óra 48 percor, nyugszik 4 óra 11 percor.

A makói függetlenségi és 48-as párt a Makói Független Ujság átvétele

tárgyában a III-ik olvasókör helyiségében 1915. december hó 28-án délelőtt 11 órakor

ÉRTEKEZLETET tart. A tárgy fontosságára tekintettel az elnökség felkéri ugy a helybeli, mint a vidéki párhiveket, hogy lehetőleg teljes számban megjelenjen szíveskedjenek.

— **LAPUNK LEGKOZELEBBI SZÁMA** a karácsonyi ünnepek után kedden reggel jelenik meg.

— A városi tisztviselők nyugdíjszabályrendelete szerint azok a tisztviselők, akik 40 ik évüket betöltötték és szolgálatban állanak, a rendes nyugdíjilletékeken kívül még 30 százalék ugynevezett kordiját tartozásnak fizetni. A nyugdíjszabályrendelet módosításai közben gyskran került szóba, hogy ez a rendelkezés a 40 évesnél idősebb tisztviselőkre hátrányos, mert ők csak 10 évi szolgálat után lesznek nyugdíjogosultak szemben a fiatalokkal, akik 5 év után jogosultak a nyugdíj élvezetére. A törvényhatósági bizottság elutasító határozatai után a polgármester a belügyminiszterhez felelkezett.

— Megyei-bizottsági tagválasztás. Makón a III-ik választó körületben dr. Kiss Pál halálával megüresedett egyik megyebizottsági tagság. A vármegye törvényhatósági bizottsága a választás határidejét január 9-re tűzte ki. A választás helye a szolgabírói hivatal. A választás elnöke dr. Bán Zsigmond. A szavazás reggel 9 órakor veszi kezdetét és délután 4 óráig tart. Szavaznak ezen a választáson az 1579 házámtól a 2599 házámtól.

— Karácsonyi istentiszteletek a reformátusoknál. Ünnepe első napján belvárosban d. e. 9 órakor prédikál Nagy Károly lelkész, ágendázik Nagy Károly segédlelkész. Ujvárosban d. e. prédikál

Szirbik Sándor segédlelkész, ágendázik Szombati Dániel segédlelkész, d. u. prédikál Szombati Dániel segédlelkész. — Ünnepe második napján belvárosban d. e. 9 és d. u. 2 órakor prédikál Nagy Károly segédlelkész, ágendázik Nagy Károly lelkész, ujvárosban d. e. 9 és d. u. 2 órakor prédikál Szombati Dániel segédlelkész, ágendázik Szirbik Sándor segédlelkész. Mindkét templomban mindkét nap délelőttjén urvacsoraszítás lesz. Jöjjen el mindnyájunk szívébe a született Messiás!

— Áthelyezett szaktanító. A makói gazdasági iskolához a miniszter áthelyezte Nagy József Béla leibnizi (Szepes megye) gazdasági szaktanítót.

— Tanítónői kinevezés. Prókainé Kfeszeghy Irén okl. tanító: a vallás és közoktatásügyi miniszter a III. fizetési osztály 3. fokozatába a végegyházi állami elemi iskolához kinevezte.

— A pálinkafőző üstököt még augusztusban elvitték mindazoktól, akik azt annak idején önként eladták. Sokan érdeklődtek, hogy az üstök árát mikor fogják megkapni. A polgármester ebben a tárgyban tárt a szegedi fémátvételi bizottsághoz és megkérdezte, hogy az üstök árát mikor fizetik ki. Ma érkezett meg a válasz melyben Bokor Pál, mint a szegedi fémátvételi bizottság elnöke értesíti a polgármestert hivatalból, hogy a pálinkafőző üstök árának kifizetésére csak pár hó nap múlva kerülhet sor, akkor, amikor az egész országban befejezték a fém tárgyak beszoállítását.

— Választások a makói ref. egyházban. A makói ref. egyházközség a mandátumokat vesztett presbiterok választását jan. 9-re tűzte ki. Választandó 12 presbiter. Ugyanez alkalommal töltik be az egyház gondnoki állást is.

— A 43-50 éves népfelkelők újra sorozása. Amint illetékes helyről értesülünk, mindazokat az 1865-1872-ben született csanádmegyei népfelkelőket, akik fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak és nem Makó városban sorozattak be, hanem a megye járásában, újra felülvizsgálat alá fogják vonni.

— Megüresedett tanítói állások. Csanádmegye területén a következő helyeken üresedtek meg tanítói állások, melyekre a pályázatok már meghirdették: Battyány, Végegyháza, Oföldések, Pityvaros és Makó — külterület.

— A katonák karácsonyi ajándékára Vigh Pál polgárról 10, Schwarz Miksa 12, Diós János 2, Papp István 2 koronát adományozott.

— 548 korona 51 fillér. Ezt az összeget, mint már annyimást, Lux Mariska, Martonosi Erzsike és Nagy Mariska, a makói rendőrségnek alkalmazott tisztviselőnek gyűjtötték hadijótékonyra november 1-től december 15-ig utazási igazolványok kiállításával. Az összeget Csanádmegye alispáni hivatalához juttatták.

— Reitens muszkák. Eddig még meg voltunk valahogy az orosz foglyokkal, senkitől sem lehetett különösebb panaszokat hallanunk, dolgoztak szívesen, szívesebben voltak kint munkára bocsátva, mint a fogolytáborban

tétlenségre kárhozható. Ma 28 olyan fogolyról tettek jelentést, akiknek elment már a kedvük a dologtól. A polgármester intézkedett, hogy ezek a fogolytáborba utaltassanak vissza.

— Rendőri hírek. A városházánál 1 kakas és 3 drb ruca őriztetik gasdátlanul, tulajdonosa átveheti. — A polgárrók az éjjel egy pulykát találtak, melyet a kóbor kutyák kergettek és anyira összemarták, hogy rögtön le kellett vágni, mert már nem volt életképes. — igazolt tulajdonosa a rendőrségnél az eladási árért jelentkezhet. — Királyhegyes községhezánál egy drb fehér horszú szőrű, fekete pófajú birka őriztetik gasdátlanul, tulajdonosa f. hó 26. d. e. 10 óráig ugyanott átveheti.

— Anyakönyvi hírek. Elhaltak: Deák Antal 6 hónapos, Mucsi Sándor 1 óras, Gyulai Sándor 3 éves, Sándor Mihály 78 éves korában.

A háboru legújabb hírei

Oroszok besszarábiai támadása

Budapest, dec. 24.

Orosz hadszíntér:

Oroszoknak besszarabiai arcvonal egyes részei ellen megkísérelt támadását ellenség súlyos veszteségei mellett visszavertük.

Höfer.

Tüzérségi harc a Vogézekben

Berlin, dec 24.

A német nagyfőhadiszállás jeleint:

Nyugati hadszíntér:

Az ellenséges tüzérségi tűz helyenkint élénk volt. Különösen a Vogézekben, Souaintól északra levő magaslati állásunk ellen intézett éjjeli gránátátadást visszavertük. Harmanweilertkopfon levő állást teljesen visszafoglaltuk. A hegy északi lejtőjén levő árokreszekből is elűztük franciákat.

Legfőbb hadvezetéség.

URÁNIA-SZINHÁZ.

* Az Uránia-színház karácsonyi előadásai. Holnap, szombaton a „Gyorsvonaton“ című 4 felvonásos dráma kerül színre. A nagy drámai fordulatokban gazdag darabot, mely mindenütt óriási sikert aratott, néhány igen kedves színes kép közt mutatják be. Vasárnap két előadás lesz. Egyik délután 4 órakor, másik este 8 óra után. Előadásra kerül „Megtört a gölya“ című darab, mely nagyon megérdemli, hogy minél tömegesebben nézzék meg.

REGÉNY.

Egy világváros regénye.

(1909)

110. fejezet.

Családi öröm.

— Ugyan édes Dénes, csak nem gondold, hogy Márta szeresse azt a fiatalembert?

— Nem tudom, mit gondoljak. Beppon vettem észre, hogy lángoló szenvedéllyel szereti Máriát. Az u óbbin még nem vettem észre semmit, de a szerelemnek olyan a természete, hogy igen könnyen támaszthat viszontszerelmet. Félek, hogy Beppo szívéből a láng átsap az ő szívébe is.

— Ezt én nem akarom elhinni, mondá Boriska. Márta ezt nem fogja tenni.

— Ugyan miért? veté ellen Dénes. Ha mindig köztünk lett volna, ha a születésének megfelelő körben nőtt volna fel, akkor ezt kizártnak lehetne tekinteni. De szegénykét nyolc éves korában szakították ki körünkéből, az ő idegenek között, bankóhamistók között hanyódot, akik őt magukkal hurcolták egyik helyről a másikra. Majd komédiások közé került s maga is fellépett a cirkuszban. No már most mit gondolsz, kedvesem? Márta nem részesült az igazi nevelésben! Gondját a jó istenen kívül nem viselte senki! De csodálatos természetes ösztönnel bírva a jó iránt, megőrizte erényét és nem süllyedt abba a fertőbe, amelyben hasonló körülmények között a legtöbb nő belebukik és legtöbbszörre el is vesz benne.

Boriska elsírta magát.

— Ne sirj, Boriskám! folytatá Dénes. Ezek bár igen sötét színek, de leányunk, hála legyen az égnek és jó ösztönének, ment maradt minden veszedelemtől. Ime áthatjuk tulajdon szemünkkel, mely gyönyörű szűz fejlődött ki! Örökönyála megőrizte őt a fenyegető veszélyek közepe! Csak az az egy van a dologban, hogy hiányzik belőle — hogy így fejezzem ki magam, bizonyos rátartás! A rangérezék nincs még kifejldve benne.

— De okvetlenül szükséges ez a világon, Dénes?

— Szükségesnek nem szükséges, mert hiszen én sem tartottam ahhoz magamat annak idején és csakis azért hoztam fel, hogy megindokoljam vele aggyáimat. Én tehát úgy látom, Márta nem találja magát túlrangosnak ahhoz, hogy ne viszonzza egy komédiás szerelmét.

Boriska maga elé merengett.

Boriska maga elé merengett.

— A veszedelmet, folytatá Dénes, növeli az, hogy Pietro és Lucia, akiket különben mi is nagyon szerettünk és tiszteltünk, szintén komédiások.

Már az az egy körülmény is bizonyos kedvező színben tünteti fel előtte a komédiáságot s még Beppot is elfogadhatónak, magához illőnek látja, miután maga is csárdást táncolt a cirkuszban s ha nem is éppen hivatásos, de legalább egy darabig működő tagja volt a cirkusz társaságnak.

Folyt. köv.

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül a nagy bádoghány miatt úgy, hogy gyárámban több isben üzemszav fordult elő, mer nem tudtam a sokféle nagyságu bádogdobozokat beszerezni. Mely tisztelettel kérem tehát a L. fogyasító közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az Óriási

FEDÁK

cipőkrémét kérni, hogy a szükséges dobozok készítése egy nőtől legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét dsoára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az Óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Házi-asszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyárimányokat felülmúlja. Az Óriási Fedák cipőkrém a nyers anyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyers anyagot beszereznem és így a háború előtti kitűnő minőségben

mindenütt kapható!

Vadász Zsigmond

vegyészeti gyára
Budapest, VI., Lehel-utca 29. szám.

Hogy mi az oka

annak, hogy városunkban oly sok boldog asszony van, elárujuk, mert már nagyon sokan mosnak az ::: :::

Aerovasch

légnymásu mosógéppel, mely sok méregtől és gondtól ment meg mindenkit, aki azt beszerzi. Ez a forrás megtalálható:

Gulácsi János gépraktárában

Stöwer-írógép

::: jutányos áron azonnal ::: eladó. Csak a kiadóhivatalban :::

Eladó föld.

Az igási-ut szélén Nagy János szomszédságában

1 köblös búzával bevetett föld eladó és ugyancsak az igási-ut szélén, a harmadik dűlőben, Csikós István szomszédságában 1 köblös pusztaföld szintén eladó. Értekezni lehet:

Sárkány Józsefnél

Kálvária-utca 53., vagy pedig Tanya 708. szám alatt.

Figyelem!

Uj vízmentes ponyvák, morzsolók, mérlegek, szecskavágók, répavágók és a legújabb sülyesztős rendszerű centrálbobbín és karikahajós

varrógépek

gramafonok és a legújabb hanglemezek olcsó árban beszerezhetők

Glück Samu cégnél

Fényesen berendezett új műtermében

Makó, Deák Ferenc-u. 3. Mindennemű fényképek,

fényképnagyítások

bármilyen kép után (csoportképből egy személy is ki vehető). Utazási igazolványokba való fényképeket fél óra alatt készít

ZOMONAI

fényképész.

ORVOSOK

Igazolják, mint legkötőbb köhögés elleni szert a:

Milliók használják

Köhögés

rokedság, elyálkásodás, hurut, számrhurut ellen és különösen meghűlés ellen, mely miatt minden barcosnak nélkülözhetetlen. 6100 orvos és más egyés igazolja a biztos sikerét ezen étvágy gerjesztő és kellemes cukorkáknak. Geomagja 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér, hordó csomagolásban 30 fillér.

Kapható minden gyógyszerészetben.

Eladó házhely

A Lonovics-sugarúton, az Erzsébet-szeretetházzal szemben levő

5 és fél lánca föld

mely házhelynek igen alkalmas, örökáron eladó.

Bővebb felvilágosítást nyújt;

Özv. Dr Kiss Pálné

Hajnal-utca.

POOR ENDRE

gyógyszerésznél kapható Makón

VILMA-CRÉM

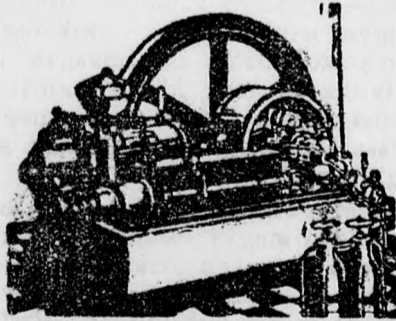
gyerekek és bizalmasan kató általánosan szer, szepítő, májteti, arc- és kézvrösség és mindenféle bőrtisztítási célokra

Vilma hajpor, Vilma szappan és hajfittó szer.

Ára: Vilma krém 1 korona. Vilma hajpor 1 korona, Vilma szappan 70 fill. Hajfittó 1 korona. Pipaszerek 1000 kitértéssel. Ármekkel lehet kitértéssel.

9 hold föld a Verebesben és Bánomban eladó. Értekezni lehet: **IRITZ MIKSAVÁL.**

Elismert legjobb motorok!

Világhírű eredeti „Körting” Diesel motorok

Szivőgáz

::: és benzínmotorok. ::: Üzemeltetőgarnitúrák benzín- és gyereklajlokombókkal. Benzines magánjárók. Meglepeté ajándék!

Nyersolajmotorok

kereskedelmi vezetékekkel. **Gellért Ignác és Társa** mérnökiroda Budapest, V. Kohány-utca 4. szám. Bajt érdeklőben kérem! Teljes árjegyzék! Legmelegebbben jótállás! Kedves Üzleti Társaim!

JOSEPHUS FLAVIUS:

Jeruzsálem pusztulása.

A szent város világhírhatalmas tragédiáját mondja el ez a könyv igen érdekes, élénk stílusban. Megkapó, érdeklőtől elbűvölés, mely a legizgatóbb regényvel is vetekedik. Ez az egyedüli páratlan leírása a Krisztus születése körüli keresztnek. Élénk színekkel esetenli Jeruzsálem véginségét megrázó képekben mutatja be a közel milliányi ember lemészárlását, a hajmeresztő kínzókat, amelyek messze felülmúlják a középkor borzalmaival s a francia forradalom vérértékét. Nékiülözhetetlen ez a könyv minden művelt embernek. Ára bérmentes kiadásnál 3 korona 45 fillér, utásvétél 3 kor. 65 fillér. Kapható a „Budapest” kiadóhivatalában, Budapest, Sarkantyus utca 3.

KIADÓ FÖLDEK.

közel a városhoz gabona és hagyma termelésre Iritz Miksánál

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban

Azonnal eladó **9 és fél kat. hold** jó minőségű

TANYAFÖLD

kövezett ut mellett. (Néhal Kiss Pál dr. tulajdona.) Értekezhetni Hajnal-utca.

Eladó föld.

Az igási-utfélen, Horváth Istvánné szomszédságában

1 és fél köbös föld örökáron eladó.

Értekezni lehet Szemere-utca 15. szám alatt Görbe Sándorral

Egy csikó eladó
Uj-utca 12. sz. a.

Ablakredőnyök önműködővel minden nagyságban kaphatók a **PALLAGI-cégnél.**

Nyomatott Özv. Dr. Kiss Pálnénak a „Makói Független Ujság” villamoserőre berendezett gyorsajtóján, Makón.